

Karolina Lisczyk-Kubina

Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej "Ruch w języku - język w ruchu", Katowice, 28 listopada 2011

Linguarum Silva 1, 193-195

2012

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Karolina Lisczyk-Kubina

Sprawozdanie **z ogólnopolskiej konferencji naukowej** ***Ruch w języku – język w ruchu,*** **Katowice, 28 listopada 2011**

W dniu 28 listopada 2011 roku odbyła się ogólnopolska konferencja naukowa *Ruch w języku – język w ruchu*, organizowana przez Instytut Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego. Wzięli w niej udział doktoranci oraz młodszy pracownicy naukowcy z siedmiu krajowych ośrodków akademickich – Uniwersytetu Śląskiego, Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Wrocławskiego, Uniwersytetu Zielonogórskiego oraz Politechniki Wrocławskiej. Wystąpienie prelegentów wysłuchali licznie zgromadzeni pracownicy Instytutu Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego, biorący czynny udział w dyskusjach wieńczących każdą z czterech części konferencji, oraz studenci Wydziału Filologicznego.

Celem konferencji była refleksja nad problematyką ruchu w języku (rozumianą jako leksykalne i frazeologiczne sposoby wyrażania ruchu, czasowniki ruchu w aspekcie gramatycznym i glottodydaktycznym) oraz języka w ruchu (dotyczącą zmian systemowych i komunikacyjnych dokonujących się w języku dawniej i współcześnie, obserwowalnych tendencji rozwojowych polszczyzny, przesunięć semantycznych, zmian w zakresie normy językowej itp.). Cel ten został osiągnięty, o czym świadczy różnorodność tematyczna i metodologiczna wygłaszanych referatów.

Konferencję otwarli dyrektor do spraw naukowych Instytutu Języka Polskiego dr hab. Artur Rejter oraz dyrektor Katedry Międzynarodowych Studiów Polskich prof. UŚ dr hab. Romuald Cudak.

W pierwszej części konferencji referaty wygłosiło czworo prelegentów. W swych wystąpieniach skupili się na różnie pojmowanym ruchu w języku. Jako pierwszy zaprezentował się dr Jarosław Łachnik z Uniwersytetu Warszawskiego z referatem *Metodologia gniazdowa w słowotwórczych badaniach porównawczych – na przykładzie analizy struktury gniazd dwóch czasowników: polskiego RUSZAĆ i włoskiego MUOVERE*. Autor zaprezentował metodologię gniazdową, zwracając uwagę na specyfikę budowy polskiego i włoskiego gniazda czasowników ruchu. Problematykę tę kontynuowała kolejna prelegentka – mgr Magdalena Wanot z Uniwersytetu War-

szawskiego, wygłaszając referat pt. *Aktywność słowotwórcza rzeczowników nazywających czynności ruchowe na tle grupy semantycznej nazw czynności, procesów i stanów*. Charakterystyka wymienionej w tytule wystąpienia grupy rzeczowników objęła gniazdową analizę ilościową, strukturalną i graficzną zebranego słownictwa, a także zestawienie technik i wykładników derywacyjnych oraz kategorii słowotwórczych derywatów.

Dwa ostatnie referaty pierwszej części konferencji podejmowały problematykę ruchu w Polskim Języku Migowym. Mgr Sylwia Łozińska z Uniwersytetu Warszawskiego w wystąpieniu zatytułowanym *Gramatyczne funkcje ruchu w polskim języku migowym (PJM)* postawiła tezę, że PJM, będący językiem wizualno-przestrzennym, posługuje się ruchem jako kategorią gramatyczną. Autorka omówiła te aspekty gramatyki (morfologii) języka migowego, których podstawą jest ruch. Mgr Piotr Mostowski z Uniwersytetu Warszawskiego w referacie pt. *Jak zapisać ruch w języku, język w ruchu – korpusy języków fonicznych i migowych* omówił na przykładzie języków wizualno-przestrzennych (migowych), których ruch jest elementem bazowym, przydatność i funkcjonalność korpusów jako rejestratorów ruchu.

W drugiej części konferencji zaprezentowane zostały kolejne cztery referaty, podejmujące problematykę języka w ruchu. Jako pierwsza wystąpiła mgr Monika Jabłońska z Uniwersytetu Warszawskiego z referatem zatytułowanym *Nowe przymkowe konstrukcje analityczne w języku polskim*. Prelegentka postawiła sobie za cel wykazanie, które konstrukcje syntetyczne są bardziej podatne na zmianę w analityczne konstrukcje przymkowe oraz jaki rodzaj połączeń analitycznych jest najczęściej rezultatem tego przekształcenia. Mgr Agnieszka Motyl z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu w referacie pt. *Normalizacja czasu teraźniejszego czasowników w dobie średniopolskiej* omówiła zmiany przynależności koniugacyjnej czasowników w dobie średniopolskiej. Dr Piotr Sobotka z Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu w wystąpieniu zatytułowanym *Motywacja semantyczna a teoria zmian semantycznych (na przykładzie badań etymologicznych języków indoeuropejskich)* umieścił w centrum swych zainteresowań etymologię, która dąży do odkrywania mechanizmów pewnych procesów semantycznych, takich chociażby jak: specjalizacja, generalizacja, degradacja czy melioracja. Drugą część konferencji zamknęła dr Dorota Szagun z Uniwersytetu Zielonogórskiego, wygłaszając referat pt. *„Tempus fugit, aeternitas manet”*. *Potoczne i religijne postrzeganie czasu w świetle wybranych leksykonów języka polskiego i XVI-wiecznej Reguły zakonu św. Klary*. Autorka podjęła w nim próbę analizy sposobu wyrażania czasu rejestrowanego przez leksykony i tekst reguły zakonnej, będących odzwierciedleniem dwu sposobów postrzegania upływu czasu.

Trzecia część konferencji stanowiła pod względem tematycznym powrót do zagadnienia ruchu w języku. W części tej wygłoszone zostały trzy referaty. W pierwszej kolejności zaprezentowali się mgr Paulina Łazarewicz z Uniwersytetu Wrocławskiego i mgr inż. Bartosz Broda

z Politechniki Wrocławskiej, którzy wspólnie podjęli temat *Czasowniki ruchu w ujęciu formalnym. Analiza korpusowa wspomagana komputerowo*, stawiając sobie za cel ukazanie przydatności tytułowej analizy korpusowej w badaniu cech gramatycznych polskich czasowników ruchu. Zaprezentowano przy tym możliwość przeprowadzenia wielkoskalowej analizy statystycznej wybranych zagadnień morfologii języka. W dalszej kolejności wystąpiła mgr Karolina Lisczyk z Uniwersytetu Śląskiego, wygłaszając referat *O wyrażaniu faz akcji za pomocą czasowników ruchu*. Autorka omówiła kilkanaście czasowników ruchu, skupiając się na ich wtórnie fazowym znaczeniu i prezentując, jak przy ich użyciu można oznaczać różne fazy przebiegu akcji. Ostatnim prelegentem w trzeciej części konferencji był dr Tomasz Nowak z Uniwersytetu Śląskiego, który w referacie zatytułowanym *O semantyce poruszeń umysłu, czyli o „ruchu myśli w języku”* (na przykładzie wyrażenia „ktoś krąży myślami wokół kogoś/czegoś”) dokonał w oparciu o modele generatywne, kognitywne i strukturalne semantycznej charakterystyki wspomnianego w tytule wyrażenia.

Ostatnia część konferencji również objęła cztery odczyty. Dr Ewa Ficek z Uniwersytetu Śląskiego w wystąpieniu *Korespondencja elektroniczna i jej problemy. Ujęcie normatywne* poddała obserwacji wybrane aspekty korespondencji elektronicznej, podejmując problematykę przesunięć w zakresie normy językowej. Jako druga wygłosiła referat mgr Beata Wrona z Uniwersytetu Śląskiego, której referat pt. „*Rano świeciło słońce – Rano była żarówka*”, czyli *tendencjach zmian w języku młodego pokolenia* dotyczył zmian języka używanego przez młodych ludzi w tekście oficjalnym i internetowym tekście „zapisanym”. Problematykę języka w ruchu oraz zachodzących w nim przeobrażeń podjęła również mgr Małgorzata Czubaszek z Uniwersytetu Śląskiego. Referentka w wystąpieniu zatytułowanym *Od magii językowej do racjonalizmu – rzecz o motywacji tabu językowego* zaprezentowała przykłady świadczące zarówno o tabuizacji języka, jak i przełamaniu jej we współczesnej polszczyźnie. W ostatniej części konferencji nie zabrakło również prezentacji z zakresu historii języka – mgr Marcin Maciołek z Uniwersytetu Śląskiego w referacie pt. *Opozycja robak – chrobak w historii i dialektach języka polskiego* przedstawił szczegółową analizę historyczną ujętych w tytule wystąpienia terminów, popierając swe tezy licznymi przykładami z tekstów staropolskich.

Każda z czterech części konferencji wieńczona była długą dyskusją, w której udział brali zarówno prelegenci, jak i pracownicy Instytutu Języka Polskiego Uniwersytetu Śląskiego. Liczne pytania kierowane do referentów i żywe dyskusje świadczą o autentycznym zainteresowaniu podejmowaną przez prelegentów tematyką oraz o inspirującym twórczo przebiegu obrad.

Konferencję zamknęła dyrektor do spraw dydaktycznych Instytutu Języka Polskiego dr hab. Iwona Loewe, doceniając różnorodność poruszonych w czasie sesji problemów oraz dziękując wszystkim uczestnikom konferencji.